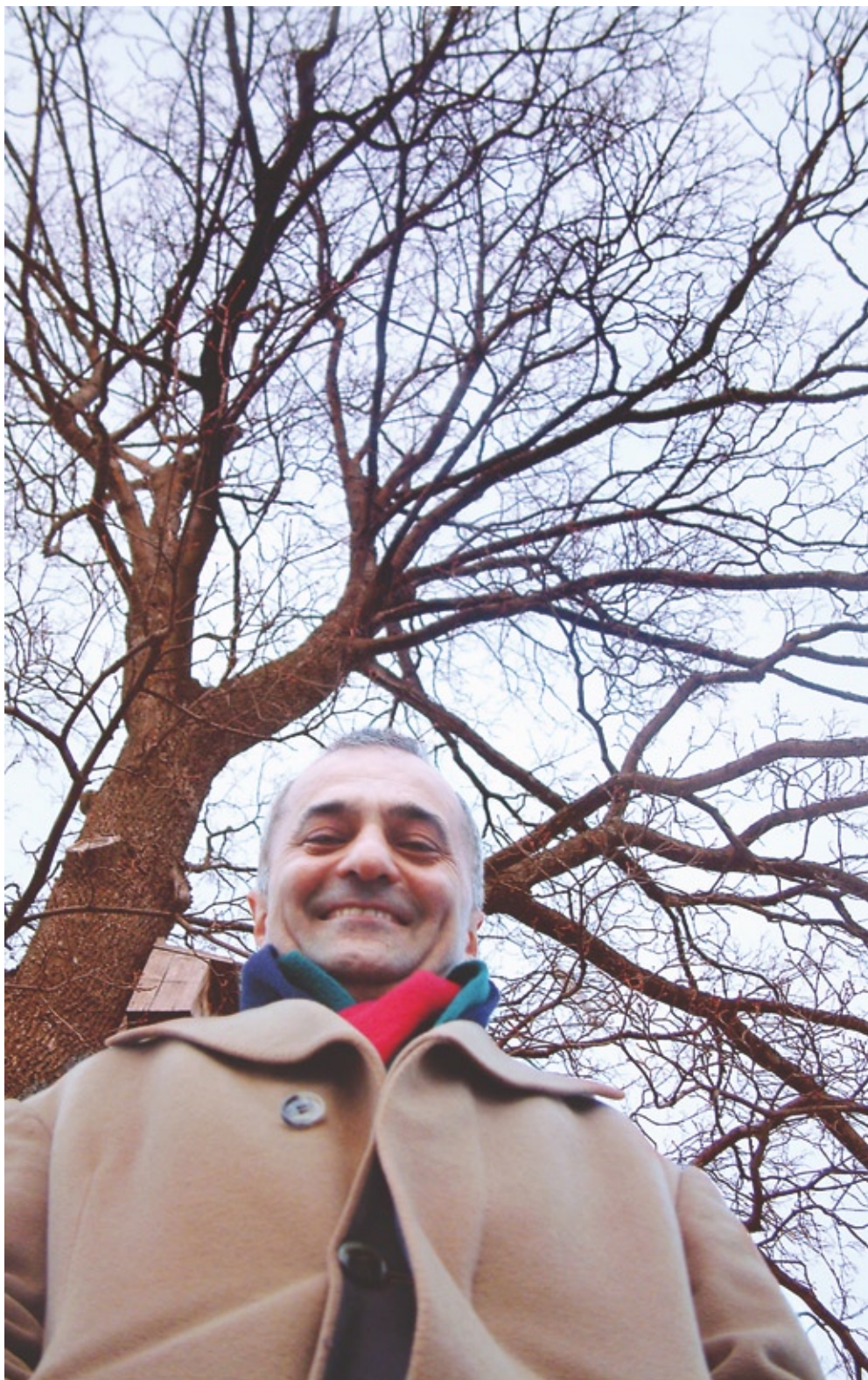

HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 1, feb 2004

Poesi och biologi lika mycket värt

Hooshang Majdi inleder morgonen med meditation över något klassiskt musikstycke och en tavla. Han skriver själv poesi, är professor i biologi och talar varmt om tvärvetenskap.

Sid 10

HiG:s utpost i Ljusdal

Maria Sellberg har i tre år arbetat som HiG:s ”nod” i Ljusdal. Hennes uppgift är att underlätta kontakterna mellan näringslivet och Högskolan. Hon är en del av Kontaktorget.

Sid 9

Samarbete med Sydafrika

Under en treårsperiod ska HiG bedriva gemensam forskning med universitetet i Nathal, Syafrika. Ämnet är kultur och konstantverk och det har visat sig att vi har mycket gemensamt.

Sid 4

14:e årgången

Högaktuellt

Personaltidning för
Högskolan i Gävle
801 76 Gävle
Besöksadress:
Kungsbäcksvägen 47
Rum 61:311

[www.hig.se/aktuellt/
hogaktuellt/](http://www.hig.se/aktuellt/hogaktuellt/)

Ansvarig utgivare:

Lars Söderberg,
informationschef

Redaktör:

Ove Wall
e-post: owl@hig.se
026-64 89 17

Tryck:

Exakta AB
1 400 ex

Annonsspriser:

3 000:-/kvartssida
6 000:-/halvsida
exkl moms

Nästa nummer:

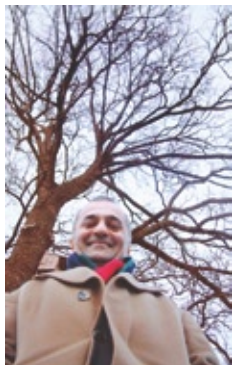
vecka 13

Manusstopp:
8 mars

Red förbehåller sig
rätten att korta insänt
material. Det görs om
möjligt i samråd med
skribenten.

Ange gärna källan
vid citering.

Omslagsfoto:

Professor Hooshang
Majidi har ett lika gott
öga till naturen som till
värvetenskaplighet

Foto: Ove Wall

Högskolan i Tillväxtprogrammet

Vad har en högskola för betydelse för den regionala tillväxten? Om en forskare skall svara på den frågan är man – som alltid – ganska försiktig. Det är förstabeligt om man anlitar ett kortsiktigt perspektiv men i ett längre perspektiv räcker det ju att betrakta våra egna universitet för att man skall vara något mera säker. Hur är det med Lund, Uppsala, Umeå, Linköping, alla orter med universitet som verkat i några decennier eller i flera hundra år? Varför har de alla utvecklats vidare under de senaste decennierna, som betydande industristäder med industrier kopplade till universitetens forskning men i minst lika hög grad till deras utbildning? Det finns också gott om internationella exempel på hur och forskning och produktion av kompetens befördrar tillväxt.

Med den bakgrunden är det inte konstigt att högskoleverksamhet och HiG tillmäts stor betydelse i det nya tillväxtprogrammet, Tillväxt Gävleborg 2004-2007, som nu presenteras i en skrift med titeln ”5 % BÄTTRE”. Landshövdingen Christer Eirefelt, tillika tillväxtrådets ordförande, frågar i förordet till denna skrift just vad det skulle innebära om vi blev 5 procent bättre i länet – på allt. Om vi till exempel fick 5 procent fler nya företag, 5 procent bättre betyg i skolorna och 5 procent fler kvinnliga företagare? Naturligtvis skulle det totalt sett innebära en stark tillväxt! Jag har påpekat att för högskolans del är det till en del frågan om 6 procent bättre. Då tänker jag på målet att 50 procent av varje ungdomskull skall gå till högre utbildning, där siffran i dag är 44 procent.

För vår del gäller det nu att tänka efter hur Högskolan bäst kan delta i utvecklingsarbetet inom tillväxtprogrammet. Vilka nya utbildningar ska vi utveckla för att hjälpa till att dra ner ungdomsarbetslösheten? Hur skall

Rektor Leif Svensson

vi utveckla våra utbildningar, så att våra studenter är väl rustade för att starta nya företag eller utveckla redan etablerade? Hur kan vi fortsätta att utveckla våra utbildningar i samverkan med och med sikte på arbetslivet? Hur kan vi bidra till att lösa problemet med att många småföretag i länet riskerar att dö med sina nuvarande ägare? Hur skall vi befördra entreprenörskap och innovation både hos våra lärare och studenter? Hur kan vi hjälpa till att utveckla attityder till företagande och inte enbart kompetenser? Vi står också inför problemet att finansiera nya utbildningar och projekt i den statsfinansiella snålblåsten. En hurtig företagskonsult tröstade mig för lite sen med att det aldrig finns någon brist på pengar, bara det finns goda idéer, så låt oss skjuta på den problematiken ett tag och koncentrera oss på de goda idéerna.

Högskolans roll är mycket tydlig i tillväxtprogrammet och liksom vi förväntas bidra starkt till länets tillväxt och utveckling, finns det goda utsikter att tillväxtprogrammet i sig kan ge ett

stort bidrag till vår utveckling. Det finns tre programområden i tillväxtprogrammet, nämligen Regionförstoring, Kompetens och Arbetskraft för Tillväxt samt Företagsutveckling och Entreprenörskap. Inom det första programområdet framhålls Högskolan som viktig för länets tillväxt och speciellt apostroferas distansutbildningens stora betydelse. Regionförstoring innebär att infrastruktur och kommunikationer gör det möjligt för människorna att betrakta en större region som sin närregion, där man kan leva, arbeta och studera. I kompetensområdet har Högskolan en viktig roll och ett insatsområde är att stödja Högskolans utveckling till ett universitet och länets till en universitetsregion. Man önskar bland annat också verka för att komplettera den goda samverkan mellan storföretagen och Högskolan med de små och medelstora företagen, underlätta utvecklandet av affärer och affärsidéer samt stödja utvecklandet av ett lärcentrum på Campus. Även det tredje programområdet, Företagsutveckling, innehåller många goda möjligheter för Högskolan med sin inriktning på entreprenörskap i utbildning och forskning, på kluster som till exempel GIS och Triple Steelix och mycket annat.

Jag vill varmt rekommendera alla en genomläsning av skriften 5 % BÄTTRE (se <http://www.tillvaxtgavleborg.se>) och en fundering kring möjligheterna att delta på något sätt i arbetet med tillväxtprogrammet. Detta gäller för alla delar av vår verksamhet från tekniker till humanister, från forskare till administrativ personal – och naturligtvis också för alla studenter. Jag tror att alla har något att ge.

Skall entreprenörskap vara ett nyckelord för vår Högskola krävs att det är ett nyckelord för oss alla.

Håkan stod på de svagas sida

Håkan Johansson, professor i arbetsfysiologi och föreståndare för Belastningsskadecentrum vid Högskolan i Gävle, har hastigt och oväntat avlidit vid en ålder av 56 år. Hans närmaste är hustrun Eva och dottern Engla.

Håkan Johansson tog sin medicinexamen vid Umeå universitet 1971 och påbörjade därpå forskarutbildningen och disputerade 1981. Därefter var han forskare vid Institutionen för fysiologi, Umeå universitet. Forskningen handlade huvudsakligen om funktionen hos känselkroppar i våra muskler och leder, men redan då var bredden på hans forskning stor och omfattade även beteendevetenskapliga områden.

1991 fick Håkan Fernströmska priset vid Umeå universitet för sina arbeten om muskelspolarnas funktion. 1993 blev han professor i arbetsfysiologi och

chef för den arbetsfysiologiska enheten vid dåvarande Arbetmiljöinstitutet i Umeå där han kom att fokusera forskningen på sjukdomsmekanismerna bakom belastningsskador. När Arbetmiljöinstitutet några år senare omvandlades till Arbetslivs-

titutet hade Håkan en stor roll i omstruktureringen, som bland annat innebar att Belastningsskadecentrum bildades 1998.

Håkans vision om Belastningsskadecentrum gick ut på att kombinera grundforskning om belastningsskador med klinisk forskning för att utveckla förebyggande åtgärder och rehabilitering. Det var viktigt

att allt skulle ske i en sann tvärvetenskaplig miljö, varför han sammanförde forskare från olika discipliner i ett konstruktivt samarbete.

Under de gångna fem åren vid Belastningsskadecentrum skapade han ett dynamiskt forskningscentrum som tar upp de flesta av belastningsskadornas aspekter, allt från nervsystemet och musklernas funktion på cellnivå till beteendevetenskapliga aspekter.

Forskningen genomförs i samarbete med ett tiotal forskningsinstitutioner i Sverige både inom de akademiska disciplinerna och olika rehabiliteringsverksamheter. Internationellt har han byggt upp ett stort nätverk som rymmer ett omfattande samarbete med institutioner i Europa, USA och Japan.

Elva forskare har disputerat med Håkan som huvudhandledare, varav en har fått pris för bästa kliniska avhandling av den medicinska fakulteten vid Umeå universitet.

Håkan kom ibland att upplevas som kontroversiell i Sverige, inte minst därför att belastningsskadorna blivit vårt

kanske största arbetsmiljöproblem. De uppnådda forskningsresultaten innebar stort stöd till de skadade. Han var inte rädd för att offentligt visa hur sjukvård och övrig samhällelig service sviker människor som drabbas av belastningsskador.

Det var alltid mycket inspirerande att arbeta med Håkan. Han var en stor pedagog och uppskattad föreläsare. Han var visionären med djup passion för filosofi som han frikostigt delade med sig av och som inspirerade oss till att se långt bakom det vetenskapliga hantverket i vardagens arbete.

Vi känner stor saknad efter Håkan. Våra tankar går till hans familj.

MATS DJUPSJÖBACKA
ARBETSKAMRATERNA VID
BELASTNINGSSKADECEN-
TRUM, NATIONELLA OCH
INTERNATIONELLA SAMAR-
BETSPARTNERS, HÖGSKOLAN I

Biblioteket får tillstånd att bränna själv

Högskolebiblioteket har fått tillstånd av justitiedepartementet att bränna egna cd-skivor med inläst kurslitteratur.

Tidigare har det varit förbehållet Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB, att producera och kopiera sådant material.

Tillståndet innebär en decentralisering av verksamheten, men också en kostnadsbesparing.

– Idag har vi ingen utrustning för att bränna skivor som lad-

dats ned från TPB, som fortfarande sköter inläsandet, men det handlar ju inte några dyra grejor, säger bibliotekschef Lena Moberg.

Enligt lag har studenter rätt till att av olika orsaker får obligatorisk kurslitteratur inläst. I princip finns också det mesta redan inläst. Skulle något saknas, bland annat då ny litteratur tillkommer hela tiden, kan man också lämna nya inläsningsförslag direkt till biblioteket för vidarebefordran.

Adressera kåren rätt: midgard.hig.se är adressen

Pedagogik som pedagogik kan tyckas. Men e-posten måste komma till rätt Midgård i alla fall, inte det småländska.

Ett småländskt företag med detta namn får alltför ofta e-post som det inte ska ha. Det konstaterar kanslichefen Hans-Gunnar Johansson som tagit på sig att sortera all den post som ska till kåren, men som hamnar i Småland.

Många glömmer det lilla ”hig.” som ska finnas mellan

”midgard.” och ”se” i adressfältet.

Midgård är ett företag som tillverkar och säljer träleksaker. Karin Lundell heter ägaren.

– Det händer nog ett par gånger i veckan som jag de senaste åren fått post jag inte ska ha. Jag skickar den till Hans-Gunnar, men ibland blir jag så trött på det att jag bara kastar det och det är ju inte så bra när det kan vara något viktigt, säger hon.

Treårigt forskningssamarbete med Sydafrika inlett

Biståndet övergår i forskningssamarbete. Man har funnit att svensk konsthantverkstradition, och även inredningskonst, har slående likheter med Sydafrikansk dito. Mer om detta ska HiG:s nya och treåriga samarbete med universitetet i Natal visa. Universitetslektorn i kulturvetenskap vid HiG, Berit Sahlström, är den svenska projektledaren.

Högskolan i Gävle och University of Natal har tillsammans nu fått medel för expenser under tre år motsvarande sammanlagt cirka 850 000 kronor, från "South African – Swedish Research Partnership Programme".

Bakom står sydafrikanska vetenskapsrådet (National Research Foundation South Africa) och svenska biståndsorganet SIDA. Partnership-programmet utgör ett slags utfasning av biståndsverksamhet och en början på jämställt forskningssamarbete länderna emellan.

KONSTHANTVERK KARTLÄGGS

Svensk projektledare är Berit Sahlström, lektor vid kulturvetenskapliga ämnesavdelningen, HS-institutionen, som tillsammans med sydafrikanske kollegan professor Ian Calder ska driva projektet *Crafting Freedom*. Undertiteln är "South Africa and Sweden at Rorke's Drift Art and Craft Centre". Pengarna används för fältstudier, publikationer och planering av en vandringsutställning i bägge länderna.

Crafting Freedom kartlägger konsthantverk utfört under svenska konstlärarens ledning vid Rorke's Drift i Zululand från 1960-talet och framåt. Där byggdes verkstäder för bild- och mattväv, keramik, tygtryck och linoleumsnitt, finansierat av Afro Art och Svenska kyrkan. Många vävar, skålar, tyger och grafiska tryck köptes av svenskar. Verksamheten blev grunden för Sydafrikas första konstskola för svarta.

I projektet kommer forskarna också att i en jämförande stu-

Bildväven heter Zulu Warriors, är 128x140 cm i lin och ull och vävd på fri hand av Eliza Xaba. Den köptes med särskilda medel från rektor, av Högskolan i Gävle 2003 och kommer att hänga i kulturvetenskapliga ämnesavdelningens lokaler i hus 61 när dessa är slutligt inredda.

En Ukhamba (ölämbar) skapad i lågbränd lera av Sydafrikas mest kända traditionella keramiker, Nesta Nala. Högskolan fick denna som gåva i samband med de sydafrikanska lärarnas första utbytesvistelse i Gävle 2002. För närvarande står den i sammanträdesrummet i Oden.

die se hur kultur och hantverk används, och i framtiden kan utvecklas, i Hälsingland liksom i Zululand. Man kommer därtill att ta upp relationen mellan svensk modernistisk design och influenser från tredje världen, med Rorke's Drift som exempel. Influenser mellan Sverige och Sydafrika verkar ha varit viktig för både svensk och sydafrikansk design och bostadsinredning. Likheterna länderna emellan är ibland slående!

Projektet genomförs i samarbete med Hudiksvalls museum

Berit Sahlström, lektor i kulturvetenskap, leder projektet för HiG:s del. Sydafrikas motsvarighet är professor Ian Calder.

och Tatham museum i Pietermaritzburg, Sydafrika. Arbetet har kunnat planeras genom lärar- och studentutbyte inom Linneaus-Palme-programmet, en motsvarighet till Erasmus inom EU, för utbyte med biståndsländer. Samarbetet med University of Natal avspeglas även i sydafrikansk medverkan i HiG-kurserna Konstnärlig utveckling och Konstvetenskap A-C. I Sydafrika undervisar våra lärare i konst, konstvetenskap och forskningsmetodik.

Katarina Wijk doktorerar på hälsoforskning

I den västerländska strävan att bibehålla människors hälsa och undvika risker som kan leda till ohälsa utgör hälsointerventioner (hälso-projekt) en central plats.

Ett sådant område riktas mot ungdomars sexuella risktagande.

Om hur dessa risktagare framställs i planering och genomförande av hälsoprojekt handlar Katarina Wijks doktorsavhandling. Hälso pedagogisk

teori och praktik är i fokus.

För att hälsorisker kan undvikas, till exempel könssjukdomar, eller oönskad graviditet, förutsätts beteendeförändringar. Avhandlingen visar att vad som framställs som en hälsorisk i forskningsrapporter varierar,

likaså vad som anses orsaka risker och teorier om hur beteenden kan förändras.

I Wijks studie exemplifieras forskning om hälsoprojekt som är genomförda i Europa och USA, vilka riktar sig mot ungdomars sexuella risktagande.

Orsaksförklaringar till varför ungdomar tar risker varierar i de studerade projekten. Wijk visar att vissa förklarar risktagande med personliga faktorer som självförtroende, medan andra tillskriver risken till miljö exempelvis var man bor eller beteendenaspekter såsom huruvida preventivmedel används. Studiens avsikt var inte att skilja rätt från fel, utan visa på varierade sätt att framställa hälsorisker, unga risktagare och teorier om beteendeförändring.

Forskningsansatsen är tillämpad forskning och metodutveckling.

Studien kan hjälpa hälsoarbetare och forskare att reflektera över hälso pedagogisk verksamhet genom att till exempel avspegla vilken hälsa man vill uppnå och hur det kan gå till. Etiska frågor i hälsoarbete diskuteras också i avhandlingen. Katarina ger exempel på hur forskare berättigar sin praktik genom normerande beskrivningar, det vill säga att samhällets och forskarnas värderingar, snarare än strikt vetenskaplighet, motiverar en del forskning.

Katarina Wijk har efter doktorspromoveringen annat att tänka på. Den unge sonen heter Kevin och är tre månader gammal och mammaledigheten efter uppsatsskrivandet är välkommen. Katarina är lärare i pedagogik med inriktning på hälsa vid Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi vid HiG.

Ansökan inlämnad:

Med förhoppning om snar granskning

I november 2003 överlämnade Högskolan en ansökan om vetenskapsområde Teknik till statssekreteraren vid utbildningsdepartementet. Därmed fullföljdes första steget i den strategi som högskolestyrelsen antog 2002.

Under 2003 var ett 50-tal aktiva forskarstuderande inom teknikområdet verksamma vid högskolan. Eftersom Högskolan saknar examinationsrätt för doktors- och licentiatexamen är dessa antagna vid olika universitet runt om i landet. Förhoppningen är att Högskolans ansökan om vetenskapsområde Teknik snarast blir föremål för kvalitetsgranskning av Högskoleverket.

Sammanlagt nio tekniska ämnen, som också är engagerade i Högskolans grundutbildning, pekas ut som blivande forskarutbildningsämnen. Parallellt har Högskolans forskningsprofiler inom det tekniska området utvecklats för att säkerställa en ömsesidig stöttning ämnena emellan och en god forskningsmiljö för nuvarande och framtida doktorander. Högskolans anspråk på rätten att bedriva forskarutbildning avser därmed väl nischade områden.

Samhällsbyggnad är det till omfånget största profilområdet, inom vilket den tidigare KTH-institutionen Byggt Miljö i Gävle utgör en tyngdpunkt. Förutsättningar för en hållbar byggd miljö är ett genomgående tema för forskningen. Profilmrådet elektronik är huvudsakligen inriktat mot

mikrovågsteknik. Området utvecklas i samarbete med Ericsson AB, bland annat genom en adjungerad professor och en industridoktorand.

NU DAGS FÖR HS

Det tredje profilmrådet arbetslivs- och företagsutveckling är inriktat mot hållbart företagande, företagsutveckling och företagets samspel med omgivande marknad och samhälle. Industriell verksamhetsutveckling, entreprenörskap samt interaktiv affärsutveckling är tre särskilda fördjupningsområden.

Det fortsatta strategiarbetet inriktas på en ansökan om vetenskapsområde Humaniora och samhällvetenskap under 2004. Liksom tidigare med teknikansökan kommer berörda

ämnesansvariga och prefekter att engageras i arbetet med att ta fram underlaget. Också här har Högskolans profilmråden stor betydelse som sammanhållande miljöer för forskning och framtida forskarutbildning. En viktig uppgift under året är därför att vidareutveckla områdena Lärande respektive Kultur och samhälle. Av särskilt intresse är också att finna fruktbara kopplingar mellan profilmrådet Hälsa, vård och samhälle och den forskning som bedrivs vid Belastningsskadecentrum, som är en del av Högskolan sedan ett år tillbaka.

Den som vill ha ett eget exemplar av Teknikansökan kan vända sig till Kerstin Jonson, tel. 026-648495, eller e-post kjn@hig.se

MARIANNE WIKTORIN

Jan Eriksson fick 2004 års samverkansutmärkelse

Janne Eriksson, ansvarig för Design och träteknikprogrammet, fick 2003 års samverkansutmärkelse av Kontaktrådet.

Han tilldelas priset för sina engagerande och nyskapande insatser i utvecklingen och genomförandet av utbildningsprogrammet, vars studenter och lärare etablerat nya kontakter med företag och organisationer i regionen.

Rådets ordförande, landshövding Christer Eirefelt, hävdade att programmet också haft stor relevans för regionens redan stora tränärings utveckling.

Programmet har, under de tre år det funnits, i folkmun

För tre år sedan startade Janne Eriksson Design och träteknikprogrammet. Nyligen mottog han Kontaktrådets Samverkansutmärkelse. Programmet har även givit tränäringen i länet goda chanser till utveckling, sade ordförande landshövding Christer Eirefelt. (Foto: Maria Åstrand-Swenneke)

fått alltför många missvisande varianter. Därför ägnade Janne Eriksson en försvarlig del av sitt tackanförande "Bättre och snyggare" åt att berätta vad man där inte sysslar med.

– Studenterna blir inte experter på stoltillverkning trots att vi tillverkar många stolar, rättade han.

Stoltillverkningen är fastmer ett sätt att lära sig materialets egenskaper för prototypillverkning av olika slag. Med trä menas alla material som har trä som beståndsdel, alltså även kartong.

Diplomet ska Janne hänga bredvid dito från Fantomenklubben där han är stormästare.

”Barnsäkra” datorer ska höja säkerheten

It-enheten gör just nu en inventering av samtliga datorers operativsystem. Målet är att alla ska ha Windows 2000 installerat för att möjliggöra en senare övergång till Active Directory.

Det kommer att betyda att standardanvändaren därefter inte har tillgång till datorns hårddisk (alltså C:-enheten) och således inte kan installera egen programvara eller göra några ändringar som kan äventyra programmets funktion.

CENTRAL INSTALLATION

Ändringen är ett led i arbetet med att skapa ett säkrare driftsystem som dessutom är mer lättarbetat för it-enheten. Samtliga åtgärder, uppdateringar av programvara och så vidare kan härnäst göras centralt. Användaren behöver inte hålla sin dator uppdaterad på egen hand.

– Det här kommer att väsentligt minska antalet fel som uppstår på grund av användaren, säger it-enhetens chef Mona Åkerman.

– Vi har hört argument om att den akademiska friheten beskär, men den friheten gäller inte tekniken. Det är vi som bestämmer vilken teknik vi ska använda. Hur det genomförs kan däremot vara föremål för diskussion.

Mona Åkerman betonar att förändringarna riktar sig till den genomsnittliga datoranvändaren vid HiG. I vissa fall fungerar inte program med Windows 2000 och i andra fall inte med AD.

– Då måste vi göra undantag och hitta en annan lösning. Men riktlinjen är att det ska gälla alla.

Utfasningen av Eudora som tidigare var standardprogram för e-posten fortsätter likaså. Ett

större antal anställda har redan bytt till Lotus Notes.

– Inledningsvis installerade vi en så kallad klient på varje dator och som därutöver heller inte kan anses vara särskilt användarvänligt, åtminstone inte om man vill komma åt de djupare finesserna. Vi tillämpar fortsättningsvis ett helt web-baserat gränssnitt kallat INotes för dem som inte har särskilda behov av en klientinstallation. Det innebär att man kommer åt sin post via webben, alltså från nästan vilken nätsluten dator som helst och utan krångliga inställningar.

– Så småningom kommer man att kunna koppla ihop INotes med Parlandos gemensamma kalender. Det kommer att bli smidigare än dagens lösning.

FUNGERAR INTE MED MAC

För Högskolans få Macanvändare blir det ingen skillnad, INotes fungerar inte i sin nuvarande version med denna plattform.

Bytet av standardprogram för e-posten har tagit tid. V- och HS-institutionerna är klara. ITB står på tur och därefter kommer övriga institutioner samt biblioteket. Till sommaren beräknas det hela vara genomfört.

OVE WALL

Ny studie från HSV: finns akademisk frihet?

Svenska forskares villkor i universitetens brytningstid: Finns det någon akademisk frihet?

Två revolutioner skakar de svenska universiteten. Den ena är en radikal förändring av forskningsfinansieringen, den andra en kraftfull betoning av universitetens utbildande uppgifter. Det menar statsvetaren Li Bennich-Björkman, som på uppdrag av Högskoleverket har undersökt hur det står till med den akademiska friheten.

Hade Einstein skrivit en ansökan idag, då skulle han inte ha fått några pengar brukar folk säga. För det där går ju inte att genomföra, hävdar en av de intervjuade i studien.

INTRESSE OCH SAMHÄLLSNYTTA

Docent Li Bennich-Björkman har intervjuat 17 forskare inom olika vetenskapsområden, med olika positioner och verksamma vid ett gammalt universitet (Uppsala) och ett nytt universitet (Örebro).

Flera forskare, särskilt inom medicin och naturvetenskap, är oroliga över balansen mellan vetenskapligt intresse och omedelbar samhällsnytta.

Forskarna undrar hur det ska gå med uppbyggnaden av långsiktig kunskap när finansieringssystemet är skapat kring projekt som är tidsbegränsade till två tre år.

FÅ EKONOMISKT OBEROENDE

En av de intervjuade menar att det inte finns någon frihet om inte forskaren har en tjänst där han eller hon själv får besluta om forskningens innehåll. Historiskt sett har det bara funnits en liten grupp ekonomiskt oberoende

privatforskare ”the gentleman scientist” som verkligen haft akademisk frihet.

– Genast du skriver en ansökan till ett forskningsråd eller stiftelse har du begränsat din frihet, säger en av forskarna.

Trots att många forskare beskriver att en stor del av deras tid går åt till att undervisa och söka pengar anser de att de har en stor frihet i jämförelse med dem som verkar i industrin.

Li Bennich-Björkman anser dock att de signaler som nu förmedlas till forskarna i akademien inte främjar originalitet, självständighet eller långsiktighet, värden som hon menar leder forskningen framåt.

VILL VÄLJA PROBLEM SJÄLVA

Många av de intervjuade definierar akademisk frihet framför allt som att utan styrning välja forskningsproblem. Bland de viktigaste drivkrafterna är den stimulans det svåra och utmanande erbjuder, att allt inte är tillrättalagt. Flertalet upplever också en stor frihet i att få lägga upp arbetstider och arbetsförhållanden själva.

– Akademisk frihet förknippar jag med att avgöra vilka problem vi ska arbeta med och med den oantastliga rätten att publicera resultat. Vi får forska på något som ger kunskap utan baktanke, säger en forskare i studien.

Utredningen finns tillgänglig på Högskoleverkets hemsida <<http://www.hsv.se>> För mer information kontakta Li Bennich-Björkman på tfn 073-931 79 74, 018-55 19 65 eller Lars Petersson, telefon 08-563 088 23.

Miljöcertifieringen närmar sig

Arbetet mot en miljöcertifiering av Högskolan går framåt. I slutet av maj månad kommer två personer från företaget Semko-Dekra för att kontrollera fortskridandet på alla plan som har med miljöarbetet att göra. Det kan till och med hända att de knackar på hos just dig för att ta del av ditt kunnande!

Det var i början av vårterminen 2001 som arbetet mot en certifiering startade direkt efter högskolestyrelsens beslut. Miljörådet bildades och har sedan dess genomfört en rad insatser. Nyligen gjordes en sammanställning av 2003 års arbete, och den gläder Kaisu Sammalisto, som är vicerektor för miljöledningen vid HiG.

– Eftersom vi satt upp ganska exakta mål för arbetet kan vi nu konstatera att vi lyckats uppnå dem på flera håll. Målet var till exempel att 50 procent av helårsstudenterna vid HiG skulle ha erhållit grundläggande motivering till, och information om, det miljöarbete som görs vid HiG per den 1 januari 2004. Så har det också blivit.

STUDENTERNA VIKTIGAST

Varför detta är viktigt förklarar Kaisu med att studenterna är vår nästa generation beslutsfattare, det är de som får ta hand om det som vi andra lämnar efter oss. Sedan är de ju faktiskt allra flest också.

– Men det kanske mest spännande är att man möter miljömedvetandet på så många olika sätt och på så många nya håll jämfört med tidigare, det sker debatter på institutionerna med mera. Det visar att själva tankarna har slagit rot och även att de utvecklas, vilket är meningen.

I den senaste miljöredovisningen finns två ”röda” siffror. Den ena säger att 67 procent av personalen har gått den grundläggande utbildningen medan målet var att 80 procent skulle ha gjort det. Den andra visar att 93 procent av ansvariga chefer, prefekter labansvariga har genomgått utbildning angående miljölagar och krav. Å andra sidan handlar detta endast om totalt 28 personer.

Ett annat mål var att 20 procent av HiG:s program skulle vara granskade avseende på miljöinslag. 34 procent har i verkligheten blivit det. Likaså var målet att 10 procent av samtliga kurser skulle granskas i samma avseende medan hela 49 procent verkligen har blivit det, men det finns stora variationer mellan institutionerna.

Vad gäller beaktande av miljöaspekter vid upphandling och inköp av varor och tjänster – det handlar om ett frågeformulär för leverantörsbedömning och instruktioner för inköp av förbrukningsmaterial till laboratorier – är arbetet klart.

100 PROCENT ALDRIG MÅLET

Nu är det inte meningen att arbetet ska vara till 100 procent färdigt. Kaisu förklarar:

– Det här ska vara en ständigt pågående process där nya idéer hela tiden kan och bör komma fram, vilket gör att målen hela tiden flyttas fram.

Semko-Dekra heter ett företag som av Swedac är ackrediterat att certifiera andra företag och organisationer enligt ett flertal standarder, exempelvis ISO 14001 som är aktuellt för HiG. Den 24-26 maj skickar de två personer hit för att gå igenom vad som gjorts, hur organisationen kring miljöfrågorna ser ut, hur arbetet har gått och hur vi tänker oss vår framtida verksamhet. De ska kontrollera allt.

– Det kan till och med hända

att de dyker upp på oanmält besök hos någon enskild medarbetare för att förhöra sig om de kunskaper som finns. Då räcker det inte med att veta var policyn finns, man ska kunna den.

Det kan också tilläggas att högskolestyrelsen på egen hand i december lyfte fram miljöarbetet till att gälla ”hållbar utveckling”.

– Det visar att styrelsen menar allvar, säger Kaisu Sammalisto.

OVE WALL

Alla ska kunna miljöpolicy

För att HiG:s miljöledningssystem ska fungera, krävs att alla vet vad den innehåller. När certifieringspersonalen från Semko-Dekra finns här, kan de gå in till vem som helst och ställa frågor om innehållet.

Har du inte läst den? Ta då en titt på <http://www.hig.se/t-inst/miljo/> och klicka på ovalen med ”Miljöpolicy”.

Akademiska studier och andra värden

Numera får man lyssna mycket noga om man vill höra ljudet av de värnpliktigas trampande i korridorerna, snarkningar i sovsalar och slammer med tallrikar i matsalen här på Kungsbäck. Nu huserar en annan värd i de vackra lokalerna, och sprider andra värden än vad försvarsmakten gjorde.

Undervisning, forskning och vetenskap. Värdet av att bli uuuuuuuniversitet. Social kompetens, personlig utveckling, ständig rörelse. Studenterna sliter, men kanske mest för ytterligare andra värden.

Snabbmakaroner två till tre gånger om dagen håller kolhydratvärdet i schack. Sitta där det finns plats tillsammans med andra främjar samarbete, det är värdefullt! På onsdagskvällar och helger går man till Kåren för promillevärdet. Ibland påstår folk

som bor nära högskolan, att studenter därefter utför saker i deras trädgårdar. Vad är värdet med det?

Det mest påfallande här i världen är väl ändå studenternas konstanta intag av bullar, kex, kakor, glass, skumraketer, kolor, sega råttor, salta sillar, choklad och allt annat som tillhandahålls i kaféet. Blodsockervärdena borde vara lika höga som Oden! Kanske leder det till att studenterna svävar till föreläsningar och seminarier på moln av sockervadd. Eller frodas kunskaperna om de bara sockras lite?

Gävle – Sveriges studentstad nummer ett. Om det beror på staden, HiG:s kurser eller att godiset är färskt vet bara studenterna, men ingen hör vad dom säger.

Dom tuggar.

CECILIA ABRAHAMSSON

Kontakttorget:

Maria – relationsskapare i Ljusdal

Vad är en nod egentligen? Ja, enligt ordboken är det synonymt med skärningspunkt eller förgreningspunkt. I Nationalencyklopedin kan nod vara "det ställe på en växtstam där bladen fäster". Sedan finns det livs levande noder som Maria Sellberg på näringslivsorganisationen NärLjus i Ljusdal.

– Man skulle kunna säga att jag som nod är en relationsskapare, förklarar hon.

I Gävleborgs län samt Älvkarleby kommun finns elva personer som arbetar som högskolenoder. I de flesta kommuner finns de på näringslivskontoren där de har en naturlig kontakt med företag och organisationer i sitt dagliga arbete. Uppdraget som högskolenod utgör cirka 50 procent av deras tjänst och har hittills finansierats av kommunerna, Länsstyrelsen och EU:s strukturfonder. Nodernas uppdrag samordnas från Kontakttorget på högskolan. Kortfattat handlar det om att föra ut kunskap om högskolan i länet och föra in kunskap om länet till högskolan –för att skapa olika former av samarbete.

– Nodarbetet för mig handlar mycket om att underlätta kontakterna mellan företagen och högskolan, säger Maria Sellberg som haft noduppdraget i snart tre år.

FRÄMMANDE MARK

Helt lätt är det ju såklart inte. Högskolevärlden är främmande mark för många företag. De har sällan tid att ta sig en dag på högskolan om det inte konkret kan ge något. Därför är det viktigt, anser Maria Sellberg, med personliga besök för att skapa förtroenden och relationer.

– Det handlar om att möta människan i företaget och där upptäcka saker som kan lämpa sig som uppdrag för en student eller till och med något för forskningen. Det handlar också om att fänga upp behov från företaget som via Kontakttorget kan förmedlas till högskolan.

I Ljusdal har Maria Sellbergs arbete som nod bland annat resulterat i att småföretagen kommit i kontakt med högskolan. Många har med hennes hjälp bidragit med både exjobb och andra uppdrag för studenterna. När NärLjus förra året gjorde en telefonundersökning visade det sig att så många som 140

Maria Sellberg är en av HiG:s så kallade noder i länet. Hennes uppgift är att vara en kontaktlänk mellan Högskolan i Gävle och näringslivet i Ljusdals kommun och att även på egen hand försöka hitta möjligheter till samarbete både för studenter som lärare. (Foto: Maria Åstrand-Swenneke)

företag i kommunen kunde tänka sig ta emot en student från högskolan.

Den här terminen gör till exempel två studenter från Design och träteknikprogrammet sitt exjobb hos tre träföretag i kommunen. Ett arbete som går ut på att utveckla företagets spillprodukter till nya produkter.

KAN BETALA RESOR

Svårigheten för en kommun som Ljusdal kan vara det geografiska avståndet. Många studenter väljer av praktiska skäl att göra exjobb i samarbete med företag närmare Gävle.

– Men vi på NärLjus kan gå in och betala resorna för studenterna till Ljusdal.

Nu handlar det inte enbart om studenter. I Ljusdal är man

också mån om att få lärare att träffa företagen.

– Frukostmöten är en bra form för företagen i Ljusdal att träffas på. Vi ser gärna fler lärare från högskolan som föreläsare på dessa. Något jag tror skulle locka är ämnen som miljö och jämställdhet ur ett ekonomiskt perspektiv, säger Maria Sellberg.

Om vi går tillbaka till Nationalencyklopedins betydelse av nod skulle man kunna likna växtstammen vid kommunen och se bladen som tillväxt och utveckling. Tack vare nodens arbete får bladen fäste i stammen. Det kanske inte var en sådan dum förklaring trots allt.

MARIA ÅSTRAND-SWENNEKE

LJUSDALS KOMMUN

BEFOLKNING: 19 776
AVSTÅND TILL GÄVLE: 168 km (1 tim 53 min med X-tåget)

ANTAL FÖRETAG I NÄRLJUS REGISTER: 947 st varav 719 st har färre än fem anställda

BRANSCHINRIKTNING: Mekan, trä, turism, IK (information och kunskap)

Kontakta Maria Sellberg på telefon 0651-156 78 eller 070-248 49 94.

Övriga noder i länet hittar du på Kontakttorgets hemsida www.hig.se/kontakttorget/noder.htm

Professor Hooshang Majdi:

– Konst och vetenskap är två sidor av samma sak!

Han pratar om skogens andedräkt som om det är hans egen, om vikten av att skaffa bildning och kan tänka sig att ge biologistudenterna poäng för en läst historiebok.

– Vi behöver människor med perspektiv och som kan något även om den andliga tillvaron. Hooshang Majdi får det att låta som en del av själva livet. Eller åtminstone som en del av det äventyr han tycker att varje dag är. Med siktet inställt på att åter lära sig något nytt inleder han varje morgon med att samtidigt som han betraktar någon vacker tavla lyssna på ett stycke klassisk musik, till exempel Rashmaninoff, Mozart eller Schubert.

– Över huvud taget är all typ av konst och konstnärlig verksamhet viktig för balansen i livet och i vetenskapen. Jag läser gärna, och skriver själv, poesi och lyrik och till favoriterna hör Karin Boye och Edith Södergran. Konsterna ger mig hela tiden nya glasögon att betrakta min forskning. Att ströva i naturen ger en större förståelse för vad jag håller på med i min forskning.

BIOLOGI OCKSÅ TEKNIK

Det kan tyckas märkligt att inleda ett porträtt om en professor med dennes fritidsintressen. Men faktum är att han själv knappt ser någon skillnad på jobb och ledighet. Hans holistiska syn på jobb och liv är så starkt framträdande att intervjun till största delen handlar om att förhålla sig, till liv och till vetenskap, till allmänbildning och till naturen. Hooshang Majdi befinner sig på tryggt avstånd från vetenskapligt tunnelseende, faktiskt så långt ifrån att han inte drar sig för att kila in biologiamnet i Teknik med stort T.

Det finns ingen egentlig skillnad mellan poesi, musik och vetenskap för biologiprofessor Hooshang Majdi, de är olika sidor av samma sak, tycker han. Ju fler perspektiv, desto mer ökar våra möjligheter att förstå naturen.

– Allt handlar om att lösa problem. Det är inte alltid man gör det med skruvar och muttrar, det finns många andra sätt, många andra tekniker.

I bakgrunden kan man skönja ett litet missnöje med att just Teknik har placerats lite väl högt på listan över lovande projekt.

– Biologiforskning är minst lika viktigt om vi ska lösa problemet med den ökade koldioxiden i atmosfären, vilket är en väldigt viktig fråga idag. Inte minst i Sverige som dels står för en stor del av utsläppen och dels har skrivit på Kyotoavtalet.

Ett exempel på sådan forskning är ett långtidsprojekt, i ett 26-årigt skogsbestånd i Hal-

land, som drogs igång efter den stora skogsdöden i Sydeuropa på sjuttioalet.

– Vi kvävegödslade under 10 år en skog med fem gånger så mycket kväve som skogen fick normalt. Den löpande stamtillväxten var hög när försöket startade, cirka 15 m³/ha och år. Kvävegödslingen medförde en nära 50-procentig högre biomassatillväxt under de första sex åren. Detta tyder starkt på att trädttillväxten var kvävebetingad. Men sedan började rötterna att minska i omfång, kväveupptagningen minskade med påföljande urlakning. Vi lärde oss bland annat att marginalerna är stora. Att stora växter tar upp mer av till exempel kol-

dioxid visste vi ju redan.

Hooshang föreställer sig att det finns fler sätt än ökad plantering som kan ta hand om koldioxid och andra växthusgaser. Han påpekar också att vedeldning är bättre än oljeeldning då den förra inte ökar gasmängderna som den andra gör. Med sig till Gävle tar han många kontakter. Han deltar i forskningsprogrammet Lustra i vilket kolansamlingen i skogsmark studeras med syfte att använda skogen som en källa för kolansamlingen. Han deltar i ytterliga projekt i Sverige, Norge och Finland, vilket ger honom god möjlighet att öka N-institutionens internationella kontakter.

– Vi har goda resurser här som kan utvecklas. Eftersom jag fortfarande har kvar min professur vid SLU i Uppsala planerar jag att skaffa tre doktorander hit till Gävle.

KLIMATSEMINARIUM TILL HIG

– Vidare ska jag försöka få ett seminarium om klimatförändringar, med forskare från SLU, Lunds universitet, KTH och Göteborgs universitet, som brukar hållas i Uppsala, förlagt till Gävle nu i maj.

Och han lovar att stå upp för tvärvetenskapen.

– Vi har så mycket att lära av andra discipliner. Med olika perspektiv, olika glasögon, ser vi mer och djupare på alla nivåer. Att kombinera fysik, kemi, idrott och data är bara en styrka för institutionen.

Hooshang Majdi kommer ursprungligen från Kurdistan, vilket inte hörs alls. Han är född äventyrslysten och reste som ung till USA för studier innan han kom till Lantbruksuniversitetet i Uppsala och sedermera till Gävle. Han är fortfarande till 20 procent professor vid SLU.

OVE WALL

Bred dialog kring ekonomi i seminarieriserie

Högre Ekonomiskt Seminarium är ett forum för dialoger kring ekonomi i bred bemärkelse vid Högskolan i Gävle. Seminariet är öppet för forskare, doktorander och lärare och avhandlar artiklar och böcker eller förlagor till dessa. Seminariematerial trycks i HES-serien en vecka före seminarietillfället och katalogiseras därefter i kansliet.

10:e mars

10.00-12.00 sal 51:324
Professor **Hans Jansson**, Baltic School of Business, Högskolan i Kalmar: "International Business Management in Emerging Markets: Global institutions and networks".

31:a mars

10.00-12.00 sal 51:324
Fångad av Det Nya
Ekon dr **Per-Arne Wikström**, Universitetslektor Institutionen för ekonomi, Högskolan i Gävle.

13:e april

10.00 – 12.00 sal 51:324
Doktorand **Agneta Sundström**, Institutionen för ekonomi, Högskolan i Gävle
Titel meddelas senare.

29:e april

10.00 – 12.00 sal 51:324
"Regional Politik och Regional Utveckling ur ett Könsperspektiv". Doktorand **Ursula Hård**, doktorand vid Arbetslivsinstitutet i Söderhamn.

13:e maj

10.00 – 12.00 sal 51:216
Doktorand **Jonas Kågström** och ekon dr **Tage Klingberg** Institutionen för ekonomi, Högskolan i Gävle "Arbetsnamn: Sophantering"

25:e maj

10.00 – 12.00 sal 51:216
Doktorand **Jonas Kågström**, Institutionen för ekonomi, Högskolan i Gävle. Titel meddelas senare.

10:e juni

09.00 – 10.45 sal 51:216
Doktorand **Kerstin Mickelsson**, Institutionen för ekonomi, Högskolan i Gävle.
Titel meddelas senare.

22:a juni

10.45 – 12.00 sal 51:216
Doktorand **Kristina Mickelsson**, Institutionen för ekonomi, Högskolan i Gävle.
Titel meddelas senare.

Varje föredrag har en opponent, men namnen på dessa är i skrivande stund inte klara.

Seminarium om entreprenörskap

Inom ramen för Tillväxtprogrammet bjuder länsstyrelsen i Gävleborg tillsammans med HiG in till ett seminarium kring entreprenörskap och regional utveckling den 12 mars. Seminariet vänder sig till dig som är intresserade av hur nya och befintliga verksamheter kan utvecklas och vilken roll enskilda människor med idéer spelar i detta arbete.

Seminariet hålls i hus 99:131. Det är avgiftsfritt, men kräver förhandsanmälan senast 8 mars till e-kursadm@hig.se eller via telefon 026-64 85 00. Ange "Seminarium entreprenörskap" i meddelandet.

Ett stort antal föredrags-hållare avlöser varandra under dagen som sträcker från 09.00 till 15.30.

Professor **Bengt Johansson** från Växjö universitet talar om entreprenörskap som kreativ organisering i tid och rum.

Entreprenörskap och varumärken är rubriken på **Johan Gaddefors**, HiG.

Camilla Westman, Stådmani AB, delar med sig av några tankar kring att vara företagare i en lågstatusbransch.

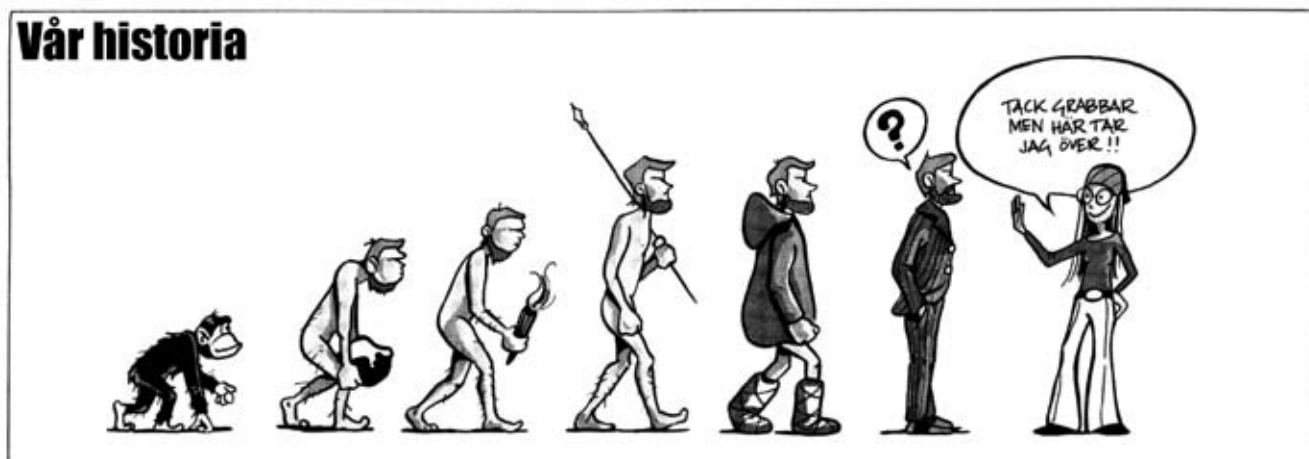
Therese Sundberg, Drivhuset, talar tillsammans med **Pär Vilhelmsson**, HiG, om Entreprenörskap och undervisning.

Entreprenörskapets estetik är titeln på **Kerstin Mickelssons**, Stockholms universitet och HiG, föredrag, medan **Jaana Kurvinens**, HiG och Umeå universitet är betitlat Från offentlig sektor till företagande – kvinnor och entreprenörskap.

Om Intraprenörskap – lokala initiativ i förändringsprocesser talar **Svante Brukåker**, HiG.

Jörgen Engvall från NDN och **Niclas Cronsell** från Drivhuset ger därefter sex berättelser från fältet om entreprenöriella processer varefter dagen avslutas med paneldebatt. Moderator är **Olle Wängsäter** och deltar i debatten gör rektor **Leif Svensson**, **Bengt Johansson**, **Camilla Westman** samt **Marianne Eriksson** från Church Street Saloon AB.

Tecknare: Kristin Lidström, som läser yrkeshögskoleprogrammet Serieteckning och bildberättande vid HiG.

Högskolan sover aldrig

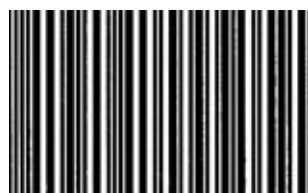
Aktiviteten upphör aldrig... Bilden är tagen klockan halv sex en gräsligt kall midvintermorgon. Möjligheten att använda bilden som bakgrund på skärmen hittar du på url:en <http://www.hig.se/aktuellt/hogaktuellt/himmel>. Följ anvisningarna på webbplatsen.

PDF-feber grasserar på nätet

Det är för lätt att skapa PDF-filer.

Många gör det av Word-dokument som klarar sig bra på egen hand. Acrobat Reader har nämligen lagt på hullet, det tar betydligt längre tid att öppna än exempelvis MSWord. På en slödator kan det skilja bortåt en halv minut.

Som man kan använda till roliga saker.

800025410

Fikafilosofi

En kommentar till en rubrik i DN föranledde följande, något koncentrerade, konversation under en kafferast.

Person 1:

– Kan man verkligen skriva "NN är död"? Upphör man inte att "vara" när man har dött? Jag tycker att man ska skriva att hon "har dött"

Person 2:

– Det är värt att fundera på. "Är" måste vara något man aktivt hänger sig åt. Om man dog 1944 så måste det vara jobbigt att aktivt vara död så länge!

Person 3:

– Och om man skriver att någon "har levt" så betyder ju det ju också att samma person har dött!

Offentligt kalendarium

19 mars, kl 10.00, stora föreläsningssalen, Arbetslivsinstitutet, Umeå: Martin Björklund, Belastningsskadecentrum, disputerar med avhandlingen "Effects of repetitive work on proprioception and of stretching on sensory mechanisms. Implications for work-related neuromuscular disorders".

25 mars, Rävhallen på förmiddagen: Stipendiekommittén informerar om sökbara stipendier. Samtidigt delas stipendier från Sandvik, Öhrlings och Anna-Lisa Detlow Bergs stipendiefond ut.

25 mars, kl 09.00-16.30 är det

en AKK-dag i Valhall. AKK står för Alternativ Kompletterande Kommunikation och är en gratis fortbildningsdag. Dagen genomförs i samarbete mellan KOM-X, Habiliteringen, Landstinget Gävleborg; Specialpedagogiska institutet och Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi vid Högskolan i Gävle. Studenter och personal är välkomna att delta.

Anmälan senast 1 mars till maria.stolt@lg.se.

...Söderhålls figur

